

WARDYŃSKI i WSPÓLNICY

Niektóre zagadnienia prawa prasowego

18 maja 2010 roku

Marek Szydłowski
Radca prawny, Doradca
Warszawa

Tematy:

- Autoryzacja wypowiedzi,
- Ochrona prywatności,
- Prasa a Internet,
- Sprostowania.

Źródła prawa

- Ustawa z dnia 26 stycznia 1984 roku – Prawo prasowe,
- Przepisy art. 14, 54 i 61 Konstytucji RP (posiłkowo przepis art. 31 ust. 3 Konstytucji RP),
- art. 10 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

Autoryzacja wypowiedzi

Autoryzacja wypowiedzi (1)

- Autoryzacja wypowiedzi – potwierdzenie autorstwa wypowiedzi co do jej treści i formy,
- Dotyczy wyłącznie zapisów fonicznych lub wizyjnych,
- Działa na żądanie autora wypowiedzi, ale dziennikarz ma obowiązek poinformować o tym prawie (pogląd doktryny),
- Zwalnia dziennikarza od odpowiedzialności za naruszenie praw osób trzecich,
- Autor wypowiedzi może zastrzec termin lub zakres jej opublikowania,
- Autor wypowiedzi może zastrzec publikację informacji objętych tajemnicą zawodową lub służbową,

Autoryzacja wypowiedzi (2)

- Naruszenie przepisów o autoryzacji – sankcja karna (art. 49),
- Obowiązek autoryzacji jest często ignorowany lub obchodzony przez wydawców,
- Z drugiej strony: nie ma terminu dla autora na udzielenie autoryzacji,
- Nowelizacja wprowadzi termin na udzielenie autoryzacji pod rygorem uznania, iż autoryzacja została udzielona,
- Nowelizacja zakaze napisania przez autora tekstu wypowiedzi od nowa, wraz ze zmianą pytań.
- O autoryzacji szeroko wypowiadał się TK w wyroku z dnia 29 września 2008 roku (sygn. akt SK 52/05), uznając, że jest ona zgodna z Konstytucją.

Prawo do prywatności

Prawo do prywatności (1)

- Prawo do prywatności – zakaz publikacji informacji i danych dotyczących prywatnej sfery życia (art. 14 ust. 6) – realizacja prawa z art. 47 Konstytucji,
- Prawo do prywatności jest również chronione poprzez ochronę wizerunku i przepisy o ochronie danych osobowych,
- Prywatna sfera życia zależy od kontekstu i od granic ustanowionych przez daną osobę:
  - **Wyrok SN z 24 stycznia 2008 roku, sygn. akt I CSK 341/07:**
„Zabieganie przez znaną aktorkę o zainteresowanie mediów przez udzielanie wywiadów i informacji o swoim życiu osobistym stanowi wyrażenie, co najmniej w sposób dorozumiany, zgody na informowanie przez media o tej sferze jej życia. Udzielenie zgody w tej postaci i jej ewentualny zakres podlegają ustaleniu na podstawie zindywidualizowanych okoliczności danej sprawy.”

Prawo do prywatności (2)

- Działalność publiczna – pojęcie szersze niż pełnienie funkcji publicznej:
  - **Wyrok SN z 7 czerwca 2002 roku, sygn. akt III CKN 266/00:** *„Podjęcie przez osobę, będącą stroną toczących się postępowań sądowych, protestu głodowego przed wejściem do gmachu sądu, połączone z udzielaniem dziennikarzom wywiadów na temat prywatnej sfery życia, która stała się podłożem postępowań sądowych, oraz z wyrażeniem zgody na opublikowanie fotografii opatrzonej imieniem i nazwiskiem, jest równoznaczne z podjęciem działalności publicznej w rozumieniu art. 14 ust. 6 Prawa prasowego. W takiej sytuacji dopuszczalne jest publikowanie, bez zgody tej osoby, danych dotyczących prywatnej sfery jej życia, jeżeli łączyły się one bezpośrednio z prowadzoną publicznie akcją protestacyjną, jednakże pod warunkiem nienaruszania dóbr osobistych protestującego.”*
  - **Wyrok SA we Wrocławiu z dnia 17 listopada 2009 roku, sygn. akt I ACa 949/09:** *„Systematyczny udział w internetowych forach dyskusyjnych uzasadnia zaliczenie osoby dyskutanta do osób, które uczestniczą w życiu publicznym”*.
- Problem z celebrytami nie prowadzącymi działalności publicznej (np. córka Prezydenta RP),
- Informacje ze sfery życia prywatnego muszą być prawdziwe, aby mogły zostać opublikowane.

Prawo do prywatności (3)

- Wyrok TK z 21 października 1998 roku, sygn. akt K 24/98 – kandydowanie do funkcji publicznej oznacza automatyczną zgodę na ingerencję w życie prywatne,
- Wyrok SA w Warszawie z dnia 10 czerwca 2008 roku, sygn. akt VI ACa 1648/07 – *„opublikowanie informacji o naruszaniu określonych wartości w działalności publicznej lub życiu prywatnym przez osobę, której działalność publiczna wiąże się z ich prezentacją pozbawione jest cech bezprawności”*.
- W latach 90-tych wyodrębniano sferę intymności podlegającą bezwzględnej ochronie (tak w ww. wyroku TK); obecnie trudno jest rozgraniczyć pomiędzy tymi dwoma sferami (tabloidy).

Prawo do prywatności (4)

- Ochrona prawa do wizerunku – zbliżona do ochrony prywatności,
- Węższy zakres dopuszczalności jej naruszenia w przypadku pojedynczych osób,
- Ale „wytrychem” jest brak ochrony wizerunku „osoby stanowiącej jedynie szczegół całości takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza” – ten wyjątek również stosuje się do osób publicznych,
- W przypadku prasy sam fakt prowadzenia przez osobę rozmowy z dziennikarzem nie uprawnia do wykorzystania jej wizerunku – wyrok SA we Wrocławiu z 18 czerwca 2009 roku, sygn. akt I ACa 459/09.

Prasa a Internet

Czym jest prasa?

- Definicja prasy – art. 7 ust. 2 pkt 1,
- Prasa – definicja otwarta:
- Prasa drukowana (w tym również czasopisma branżowe i wewnątrz korporacyjne),
- Serwisy agencyjne,
- Programy radiowe i telewizyjne,
- Okresowo aktualizowane strony internetowe,
- i....

Internet

- Strony internetowe – są to zasadniczo usługi świadczone drogą elektroniczną,
- Mogą też być audiowizualną usługą medialną.
- A czy są prasą?

Rejestracja tytułów prasowych

- Wniosek o rejestrację w sądzie okręgowym właściwym dla siedziby wydawcy (art. 20) – obowiązek,
- Jest to procedura formalna – sąd weryfikuje jedynie czy nie został zarejestrowany identyczny tytuł prasowy,
- Niewydawanie wydawnictwa prasowego dłużej niż rok – rejestracja wygasa (art. 23).
- Możliwość zawieszenia wydawania dziennika lub czasopisma (art. 22) – przepis martwy.
- Wydawanie dziennika lub czasopisma bez rejestracji to przestępstwo (art. 45).

Internet jest prasą?

- Postanowienie SN z 26 lipca 2007 roku, sygn. akt IV KK 174/07: *„osoba rozpowszechniająca bez rejestracji (...) dziennik bądź czasopismo w Internecie (...) wyczerpuje znamiona przestępstwa z art. 45 ustawy – Prawo prasowe”*,
- Internet możemy porównać z papierem na którym się drukuje – jest to tylko sposób przekazu.
- I taki pogląd jest ugruntowany w doktrynie,
- I ten pogląd niewiele pomaga.

Internet jest prasą?

- Definicja pojęcia „prasa”:
  - Publikacje periodycznie nie stanowiące całości
  - Opatrzony stałym tytułem lub nazwą.
- Taka definicja w ogóle nie pomaga.
- Rozstrzyga... treść wniosku o zarejestrowanie tytułu prasowego (!).
- Nowelizacja zakłada, że rejestracja treści publikowanych na stronach internetowych będzie dobrowolna.

Sprostowania: czyli sprostowania i odpowiedzi

Sprostowanie a odpowiedź (1)

- Sprostowania odnosi się do faktów, a odpowiedź odnosi się do ocen,
- W przypadku odpowiedzi oceny muszą zagrażać dobrom osobistym,
- Odpowiedź, która dotyczy oceny nie zagrażającej dobrom osobistym jest polemiką (nieuregulowana w prawie prasowym).
- Sprostowanie i odpowiedź mają charakter rzeczowy: konkretność, zwięzłość i jasność wypowiedzi,
- Tekst sprostowania nie może być komentowany w tym samym numerze lub audycji, a odpowiedź może.
- Zakaz komentowania sprostowania był kiedyś opatrzony sankcją karną, ale wyrok TK z dnia 5 maja 2004 (sygn. akt P 2/03) uznał go za niezgodny z Konstytucją.

Sprostowanie a odpowiedź (2)

■ Fragment wyroku TK z dnia 5 maja 2004:

„Ustawodawca nie sformułował w prawie prasowym przesłanek o charakterze formalnym (np. tytuł pisma), bądź materialnym (treść pisma), które pozwalałyby jednoznacznie ustalić, czy nadesłana do redakcji wypowiedź jest sprostowaniem, czy odpowiedzią. Sama dywersyfikacja celu, któremu służyć ma publikacja w każdej z wymienionych form reakcji na informację prasową, nie stanowi dostatecznego kryterium różnicującego. Nawet przyjęcie na jej tle założenia, że sprostowanie jest wypowiedzią opisową, tj. odnoszącą się do informacji o faktach i zdarzeniach, zaś odpowiedź jest wypowiedzią ocenną, odnoszącą się do opinii i poglądów, w praktyce rodzi wiele problemów i wątpliwości. Trzeba bowiem uwzględnić, iż rzadko kiedy pismo nadesłane redakcji posiada cechy tylko jednej z analizowanych form wypowiedzi. Jak słusznie zauważa się w doktrynie "Każdy sąd wartościujący (ocena, opinia) opiera się bowiem na pewnych faktach i okolicznościach stanowiących przesłanki ferowanej oceny czy poglądu. Stąd naturalna skłonność do weryfikowania wypowiedzianych ocen poprzez analizę okoliczności faktycznych będących ich podstawą, badanie, czy fakty te uzasadniają tę ocenę" (J. Sadowski, *Naruszenie dóbr osobistych przez media*, Warszawa 2003, s. 65 i 68).”

Dwie teorie sprostowań

- Teoria obiektywnej prawdy przekazywanej przez sprostowanie: sprostowanie jest zasadne wtedy kiedy odnosi się do informacji, które przedstawiają obiektywnie nieprawdziwe fakty,
- Subiektywistyczna teoria sprostowań: sprostowanie jest zasadne wtedy gdy zdaniem prostującego informacje, które chce sprostowanie przedstawiają nieprawdziwe fakty,
- Ten drugi pogląd jest dominujący w orzecznictwie i doktrynie (np.: postanowienie SN z 5 sierpnia 2003, sygn. akt III KK 13/03, poglądy prof. Sobczaka).

Sprostowanie w trybie wyborczym

- Przewidują je przepisy ordynacji wyborczych do Sejmu, Senatu, rad gmin, powiatów, sejmików wojewódzkich, ustawa o wyborze Prezydenta,
- Dotyczy nieprawdziwych informacji rozpowszechnianych w różnych formach, w tym również jako materiały prasowe,
- Rozpoznanie w postępowaniu nieprocesowym w terminie 24 godzin od doręczenia wniosku; tyle samo w postępowaniu apelacyjnym,
- Sąd wskazuje prasę, w której ma nastąpić zamieszczenie sprostowania, odpowiedzi lub przeprosin,

Odpowiedź na krytykę prasową

- Prawo do odpowiedzi – subiektywne przeświadczenie o zagrożeniu dóbr osobistych jest wystarczające,
- Użyte pojęcie „zagrożających”, zgodnie z poglądami doktryny, obejmuje również sytuacje, gdy dobra osobiste zostały już naruszone,
- W praktyce odpowiedź spotyka się rzadko – częściej zamiast redaktor dostaje pozew o naruszenie dóbr osobistych.

Tryb postępowania – art. 32

- Terminy publikacji sprostowania lub odpowiedzi,
- Forma publikacji sprostowania lub odpowiedzi
- Decyzję o publikacji sprostowania lub odpowiedzi podejmuje redaktor naczelny,
- Zakaz ingerencji redaktora naczelnego w treść sprostowania lub odpowiedzi, ale:
  - Strony mogą negocjować treść, która ma być zamieszczona,
  - Rozbieżność poglądów czy sąd może ingerować w treść sprostowania – wyrok SA w Warszawie z dnia 12 listopada 1996 roku (sygn. akt I ACr 821/96).
- Ważne: każdy materiał prasowy zawierający nieprawdziwą informację daje prawo do sprostowania, nawet gdy materiał jest przedrukiem z innego materiału.

Przesłanki odmowy publikacji – art. 33

- Art. 33 ust. 3 pkt 3 – chodzi o wiadomość uprzednio sprostowaną w tym samym wydawnictwie przez tego samego uprawnionego,
- Forma odmowy nie musi być pisemna (wyrok SN z 15 marca 1991 roku, sygn. akt I CR 849/90),
- Redaktorzy naczelni bardzo chętnie korzystają z możliwości odmowy z uwagi na braki formalne,
- Dlatego formułując żądanie zamieszczenia sprostowania formułujemy je z taką samą starannością jak kasację ☺ ,
- Jeżeli pismo żądające zamieszczenia sprostowania nie pochodzi od uprawnionego, przedkładamy pełnomocnictwo z odpowiednimi dokumentami (tak jak do sądu, ale bez opłaty),
- Powinno też być krótkie wskazanie okoliczności przemawiających za zamieszczeniem sprostowania.

Roszczenie o opublikowanie sprostowania – art.39

- Roszczenie niezależne od roszczenia o ochronę dóbr osobistych naruszonych prostowanym materiałem prasowym,
- Roczny termin przedawnienia,
- Żądanie kierowane wyłącznie przeciwko redaktorowi naczelnemu - „każdoczesny redaktor naczelny” – wyrok SN z 17 września 2008 roku, sygn. akt III CZP 79/08,
- Należy wskazać jako pozwanego redaktora naczelnego, wraz z jego adresem zamieszkania (odpis z rejestru tytułów prasowych),
- Przesłanką jest wystąpienie do redaktora naczelnego o zamieszczenie sprostowania,
- Wyrok nakazujący opublikowanie sprostowania o określonej treści, w określonym tytule prasowym, w określonym miejscu, określoną czcionką.

WARDYŃSKI i WSPÓLNICY

Niektóre zagadnienia prawa prasowego

Dziękuję za uwagę i proszę o pytania

Marek Szydłowski

**Aleje Ujazdowskie 10, 00-478 Warszawa,
tel.: + 48 (0) 22 437 82 00, + 48 (0) 22 537 82 00,
faks: + 48 (0) 22 437 82 01, + 48 (0) 22 537 82 01
e-mail: marek.szydowski@wardynski.com.pl**